

Dr. Székely József úr részére
alapvető jogok biztosa
1387 Budapest Pf. 40.

Tisztelt Biztos Úr!

Alulírott <.....> (sz. <.....>) csatolt meghatalmazással igazolt képviselőm, a Hátter Társaság egyesület (székhely: 1132 Budapest, Csanády u. 4/B. II/4., képv.: Dombos Tamás) útján az alább ismertetett ügyben és okból beadványomban

panasszal fordulok

az alapvető jogok biztosához a Baranya Megyei Kormányhivatal 2016. június 27-én kelt határozata (ügyiratszám: BAC/13/414-3/2016.), illetve az ellen, hogy a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal BA-04/GY/1691-8/2016. számú, 2016. április 29. napján kelt határozatával elutasította az <.....> (<.....>) gyermek örökbefogadásának engedélyezésére irányuló kérelmemet; valamint a gyermekvédelmi gyám kérelem-visszavonó aktusa miatt, mert az örökbefogadás engedélyezése elutasításának fő indoka az, hogy a gyermekvédelmi gyám mint <.....> törvényes képviselője 2016. április 28. napján visszavonta az örökbefogadás engedélyezése iránti kérelmét, s ezzel az örökbefogadás engedélyezésének alapvető feltétele, a közös kérelem már nem áll rendelkezésre.

Kérelmem anyagi jogi jogalapja:

- Magyarország Alaptörvényének I. cikk (3) bekezdése (szükségesség-arányosság teszt),
- VI. cikk (1) bekezdése (magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog),
- XV. cikk (2) bekezdése (a diszkrimináció tilalma),
- XV. cikk (5) bekezdése (a családok és a gyermekek védelme),
- XVI. cikk (1) bekezdése (a gyermekek joga a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz), valamint
- B) cikk (1) bekezdése (jogállamiság és az ebből levezethető jogbiztonság követelménye).

Kérelmemet az Alaptörvény 30. cikke, az alapvető jogok országgyűlési biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 1. § (2) a) és d) pontja és 18. §-a alapján terjesztem elő.

Magyarországon a meleg és leszbikus emberek csoportja – a fejlődő jogszabályi környezet ellenére – továbbra is nagymértékben kiszolgáltatott társadalmi csoportnak tekinthető. A meleg és leszbikus embereket rendszeresen éri hátrányos megkülönböztetés védett tulajdonságaikkal összefüggésben: az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA) 2012-es felmérése¹ szerint a magyar LMBT emberek 45%-a vált hátrányos megkülönböztetés vagy zaklatás áldozatává szexuális irányultságával összefüggésben a kutatást megelőző 12 hónap során.

Az azonos nemű párok által nevelt gyermekeket hátrányosan megkülönböztetik a jogszabályok is a (velük összehasonlítható helyzetben levő) különnemű szülők által nevelt gyermekekhez képest. Az őket nevelő nem vér szerinti vagy örökbefogadó szülőjük nem lehet a törvényes szülőjük; sérülnek a jogaik az anyagi biztonsághoz, a nem vérszerinti vagy örökbefogadó szülőnek nem törvényes örökösei; és társadalmi előítéletek is sújthatják őket. Bár a gyermeket nevelő nem biológiai szülő bejegyzett élettárs mostohaszülőnek, vagyis a gyermek hozzátartozójának minősül, az örökbefogadás tilalma illetve tabunak tekintése negatív üzenetet küld mind a szülőknek, mind a jogalkalmazóknak. Ezért kétséges, hogy a valóságban ezek a jogok mennyire zökkenőmentesen érvényesíthetők.

Az, hogy nem biológiai szülője nem fogadhatja örökbe, elsősorban az általa nevelt gyermek jogait, érdekeit, biztonságát sérti:

- a kapcsolat megszakadása esetén a nem biológiai szülő nem köteles tartásdíjat fizetni;
- biológiai szülőjének külön meghatalmazása nélkül fontos (pl. egészségügyi) kérdésekben nem dönthet a másik szülője;
- nem biológiai szülőjétől nem örökölhet;
- ha biológiai szülője meghal, elszakíthatják a másik szülőjétől és addigi lakóhelyétől, növelve az amúgy is súlyos traumát.

Mindezek alapján, tekintettel az alapvető jogok országgyűlési biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 1. § (2) a) és d) pontjára, amely szerint a biztos a gyermekek jogainak, illetve a leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok jogainak védelmére hivatalból indít eljárásokat, kérjük az eljárás hivatalbóli lefolytatását.

Ügyem háttere:

A Baranya Megyei Kormányhivatalnál azért éltem fellebbezéssel, mert a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatala (7621 Pécs, Kossuth tér 1-3.) 2016. április 29-én kelt határozata (ügyiratszám: BA-04/GY/1691-8/2016.) az <.....> (<.....>) örökbefogadására irányuló kérelmem elutasítását mondja ki.

Az utóbbi határozat indokolása azt tartalmazza, hogy <.....> gyermekvédelmi gyám, a kiskorú törvényes képviselője 2016. április 28. napján kelt írásbeli nyilatkozatával visszavonta az örökbefogadás engedélyezésére irányuló kérelmét, ezért nem engedélyezhető a gyermek örökbefogadása. A gyermekvédelmi gyám kérelme visszavonásának okáról nem kaptam tájékoztatást.

Az előzményekről:

2015 januárjában jelentkeztem a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Járási Gyámhivatalában azzal, hogy gyermeket szeretnék örökbefogadni. 2015. január 16-án került sor a személyes megbeszélésre az illetékes örökbefogadási tanácsadóval. A beszélgetés során tájékoztattam az örökbefogadási tanácsadót arról, hogy egy nővel élek élettársi kapcsolatban, akivel szeretnénk örökbe fogadni (tudva, hogy az eljárásban egyedülállóként fogok szerepelni).

2015. január 30-án élettársammal együtt találkoztunk az örökbefogadási tanácsadóval. Tájékoztatást kaptunk az eljárás menetéről, és időpontot egyeztettünk a pszichológiai alkalmassági vizsgálatra. Ekkor regisztráltak a rendszerbe mint jelentkezőt.

Miután az örökbefogadás előtti tanácsadáson részt vettem, a tanfolyamot elvégeztem, megkaptam a pozitív pszichológiai véleményt az örökbefogadásra alkalmassá nyilvánításhoz (kelte: 2015.07.09.), és a környezettanulmány készítője is alkalmasnak nyilvánított az örökbefogadásra („családi-és életkörülményei, lakókörnyezete alapján alkalmasnak tartom <.....> egyedülállóként nyilvántartott kérelmezőt a kérelmében is megfogalmazott egy-kettő egészséges, vagy egészségi problémával küzdő 0-4 éves korú gyermeke/ek örökbefogadására”, kelte: 2015.06.25.), a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatala Gyámügyi Osztályának BA-04C/2625-5/2015. számú határozata kimondta, hogy egy vagy két gyermek örökbefogadására alkalmas vagyok (a határozat jogerőre emelkedett: 2015.08.26-án).

2015. december 9-én megtekintettem a Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat hivatalos helyiségében az <.....> (született: <.....>) örökbefogadható, nevelésbe vett gyermekről készült írásbeli dokumentációkat, valamint a gyermekkel való személyes találkozásra is sor került. Ezen a napon nyilatkoztam arról, hogy szeretném őt rendszeresen látogatni a kapcsolat elmélyítése és az örökbefogadást megelőző kötelező gondozási időre történő kihelyezése céljából. A folyamat a jelenlegi nevelőszülő miatt egy időre megakadt, de 2016. április 4-én ügyintézőnk arról tájékoztattott, hogy <.....> folytathatjuk a barátkozást. Elintéztük az ismételt környezettanulmányt, berendeztük a gyerekszobát, megvásároltunk minden szükséges dolgot, megszereztük újra az orvosi alkalmasságít, és értesítettük a leendő védőnőt, gyerekorvost, velük időpontokat egyeztetünk. Április 13-án megjelentünk a kihelyezés előtti gyámhivatali meghallgatáson, és a gyámhivatalban általunk is ellenjegyzett határozat készült a kihelyezésről, amelynek tervezett időpontja április 15-e volt. (Az ügyintéző neve: <.....>. A határozatból példányt nem kaptunk.)

2016. április 14-én tájékoztattott minket először az örökbefogadási tanácsadó és a Gyámhivatal két másik munkatársa arról, hogy „problémák merültek fel”, a gyermek mégsem kerül hozzánk kihelyezésre, de a barátkozást folytathatjuk. 2016. április 14. és április 28. között reggel 9:30 és este 18:00-19:00 között a gyermeket mi gondoztuk. A barátkozási időszak sikeressége ellenére 2016. április 28-án reggel 8 órakor telefonon értesítettek, hogy 9:30-kor jelenjünk meg a Gyámhivatalban. Ott arról tájékoztattak, hogy le kell állítaniuk a barátkozást, és a továbbiakban nekünk nem ajánlhatják ki a gyermeket.

Április 29-i keltezéssel kaptam meg a megfellebbezett határozatot a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatalától (ügyszám: BA-04/GY/1691-8/2016.) arról, hogy a gyermek örökbefogadásának engedélyezésére irányuló kérelmemet elutasítják. A határozat formálisan arra hivatkozik, hogy az örökbefogadás elutasítására a gyermekvédelmi gyám engedélyének visszavonása miatt került sor, de álláspontom és a Gyámhivatal munkatársainak informális, szóban elhangzott tájékoztatása szerint a döntés meghozatalában az játszott meghatározó szerepet, hogy a gyermeket azonos nemű párommal terveztük nevelni.

Erre utal az is, hogy miután az örökbefogadási tanácsadó és a Gyámhivatal két másik munkatársa április közepén tájékoztattott minket a „problémák felmerüléséről”, telefonon több alkalommal is érdeklődtünk, tudnak-e ennél több információt nyújtani, és rákérdeztünk arra is, hogy köze van-e ehhez a szexuális irányultságunknak, annak, hogy az élettársam is nő, ők (óvatoskodva fogalmazva) elismerték, hogy igen, erről van szó: valakinek kifogása van az

ellen, hogy lesbikusként örökbefogadhassunk egy gyermeket, de „mivel ezt így nem lehet kimondani, szakmai hibára hivatkoznak”.

Meggyőződésem, hogy az én és az élettársam neme, illetve szexuális irányultsága nem játszik szerepet abban, hogy alkalmasak vagyunk-e <.....> örökbefogadására. Ez tükröződött az eljárás menetében is 2016. április közepéig.

Az elmúlt évtizedekben egyértelmű tudományos konszenzus alakult ki arról, hogy a szülők szexuális irányultsága nem befolyásolja hátrányosan a gyermek fejlődését. Az Amerikai Pszichológiai Társaság 2005-ben kiadott egy több mint 100 empirikus tanulmány alapján készített áttekintést, amelyben megállapította: egyetlen kutatás sem támasztja alá, hogy a homoszexuális szülők gyermekei bármilyen szempontból hátrányosabb helyzetben lennének, mint a heteroszexuális párok gyermekei.²

Az elmúlt évtizedek során a legjelentősebb szakmai szervezetek mind az azonos nemű párok örökbefogadását támogató állásfoglalásokat tettek közzé: az Amerikai Gyermekgyógyászok Szervezete 2002-ben, az Amerikai Pszichiátriai Társaság szintén 2002-ben, az Amerikai Pszichológiai Társaság 1976 óta többször állásfoglalást tett az azonos nemű párok örökbefogadása mellett. Hasonló állásfoglalásokat adott ki az Örökbefogadható Gyermekek Észak-Amerikai Tanácsa, a Brit Örökbefogadással és Nevelőszülőséggel Foglalkozó Szervezetek Egyesülete, a Kanadai Pszichológiai Társaság, a Madridi Pszichológusok Szakmai Kollégiuma. Egyértelműen megállapítható: a kérdéssel foglalkozó szakmai szervezetek egyöntetűen az azonos nemű párok gyermeknevelése, örökbefogadása mellett állnak. Egy amerikai kormányzati szakpolitikai kiadvány³ szerint fontos, hogy az azonos nemű szülők tisztában vannak vele, milyen nehézségekkel kell szembenéznie egy valamilyen szempontból hátrányos helyzetű gyermeknek (és a tapasztalatok szerint a gyermek örökbefogadott státusza önmagában is gyakran vezet hátrányos megkülönböztetéshez, sztereotip nézetek hangoztatásához). Az erről való nyílt beszélgetés lehetőséget ad a gyermek önbizalmának és bizalmának növelésére.

Magyarországon is egyre több azonos nemű pár vállal gyermeket: egy több mint kétezer lesbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT) ember részvételével végzett 2010-es magyar kutatás⁴ szerint már ma is minden hetedik válaszadó nevel gyermeket, a jövőben ugyanakkor a válaszadók 54%-a tervezi a gyermekvállalást; a női válaszadók körében ez az arány 65%. A 2011-es népszámlálási adatok⁵ szerint az azonos nemű bejegyzett élettársak 12%-a, az azonos nemű élettársak 24%-a nevel gyermeket Magyarországon. A gyermeket nevelő azonos nemű párok és gyermekeik, bár számos jogi nehézséggel és társadalmi előítéllettel találkoznak a mindennapok során, az eddig összegyűjtött beszámolók tanúsága szerint jól integrálódnak a környezetükbe.⁶

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának állandó gyakorlata szerint a szexuális irányultságon alapuló különbségtétel csak különösen nyomós érvekkel igazolható az Egyezmény alatt, a Bíróság ezidáig egyetlen esetben sem találta a kizárólag a kérelmező szexuális irányultságán alapuló hátrányos megkülönböztetést elfogadhatónak. Ebből következően az esetjog az örökbefogadás területén is egységes: szexuális irányultság alapján nem tagadható meg az örökbefogadás lesbikus és meleg emberektől, ha a törvény adta keretek között az örökbefogadásra egyébként alkalmasak. A Bíróság az *E. B. kontra Franciaország* (43546/02) (2008) ügyben megállapította, sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének 14. (hátrányos megkülönböztetés tilalma) és 8. (magánélethez és a családhoz fűződő jog)

cikkelyét, ha az egyéni örökbefogadás megtagadásának alapja kizárólag a kérelmező szexuális irányultsága. A Bíróság Nagykamarája ezt az érvelését az *X és mások kontra Ausztria* (19010/07) (2013) ügyben a partner gyermekének örökbefogadása esetére is kiterjesztette: amennyiben a különemű párok esetében a törvény engedi a partner gyermekének örökbefogadását, az kizárólag szexuális irányultságuk miatt nem tagadható meg az azonos nemű pároktól sem.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága CM/Rec(2010)5. sz., Magyarország által is elfogadott, és az Emberi Jogok Európai Bíróság által többször hivatkozott ajánlása a tagállamok felé a szexuális irányultság, illetve nemi identitás alapján történő diszkrimináció leküzdését célzó intézkedésekről⁷ szerint: „27. Figyelemmel arra, hogy a gyermek örökbefogadásával kapcsolatos döntések meghozatala során a gyermek legjobb érdekének kell elsődleges megfontolásnak lennie, azon tagállamoknak, amelyek nemzeti joga egyedülálló személyek számára is engedélyezi gyermekek örökbefogadását, biztosítaniuk kell a jogszabályok szexuális irányultság, illetve nemi identitás alapján történő megkülönböztetéstől mentes alkalmazását.”

Az ajánlás végrehajtásáról szóló jelentésében a Magyar Kormány Emberi Jogi Munkacsoportja a vonatkozó jogszabályokat az alábbiak szerint értelmezi: “[A]z örökbefogadás előtti eljárás lefolytatásának célja annak megállapítása, hogy az örökbefogadó személyisége és körülményei alapján alkalmas-e gyermek örökbefogadására. A szexuális irányultság és nemi identitás nem kizáró körülmény.”⁸

Meggyőződésem, hogy a hatóságok eljárása nemcsak a szexuális irányultságon alapuló, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében, és az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 8. § m) cikke által tiltott hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközik, de egyúttal súlyosan sérti a gyermek mindenképp felett álló érdekét is.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 2. § (1) bek. szerint a gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhatóság, bíróságok, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálat, más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.

A gyermek érdekét nyilvánvalóan az szolgálja, ha mielőbb stabil otthonra lel, és gondoskodó szülői környezetbe kerül. Az adott eljárás nem ezt szolgálta. Köztudomású, hogy a gyermek az életkora előrehaladtával egyre kevésbé lesz örökbeadható. Emellett, mivel <.....> először 2015 decemberében, majd 2016. április 7-étől napi szinten találkoztunk, illetve 2015. április 14. és 28. között reggel 9:30 és este 18-19 óra között mi gondoztuk, a hosszú hónapok során kötődés alakult ki benne irántunk, amit az ügyintéző is elismert. A hosszú nyúlt barátkozási időszakot követő indokolatlan elszakítás a gyermeket pszichésen is megviselte, traumatizálta. A nevelőanya tájékoztatása szerint a barátkozás megszakadását követően a gyermek alig evett, lefogyott egy kilót, a beszédben visszafejlődött, folyamatosan sírt, idegenek felé bizalmatlanná vált, ezért korai fejlesztőt és a gyermekpszichológust írtak elő számára.

A Baranya Megyei Kormányhivatal 2016. június 27-én kelt határozata (ügyiratszám: BAC/13/414-3/2016.), amely fellebbezésem jogerős elutasítását tartalmazza, utal arra, hogy

„a gyámhivatal a gyermek gondozásba történő kihelyezése előtt a Gyvt. 62/B.§ (1) bekezdés alapján BA-04/GY/1691-4/2016. számú végzésével megkereste a Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központot (a továbbiakban: Szakszolgálat), annak közlése végett, hogy megtörtént-e a gyermek kijánlása az egységes örökbefogadási nyilvántartásban illetékességébe tartozó alkalmasnak látszó házasságban élő örökbe fogadni szándékozó vagy ennek hiányában a szakszolgálat megkereste-e az országos örökbefogadást elősegítő szervezet. A Szakszolgálat NV61060/2016. szám alatt, 2016. április 20. napján iktatott válaszában tájékoztatta a gyámhivatalt, arról, hogy az illetékességi területén talált az örökbe fogadásra alkalmas személyt, ezért az országos örökbe fogadást elősegítő szervezet nem kereste meg”.

A Gyámhivatal technikai érvelése ugyanis örökbefogadási ügyünkben az volt, hogy ha nincs helyben örökbe fogadni szándékozó és arra alkalmas házaspár, a gyermeket nem lehet helyben élő egyedülálló(nak minősülő) örökbe fogadni szándékozónak kijánlani, hanem az ún. országos listára kell kerülnie, ahol szintén az örökbe fogadni szándékozó házaspárokat preferálják, és csak ezután ajánlható ki a gyermek örökbe fogadni szándékozó egyedülállónak. Ez azonban ellentmond a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. 141/F § (2) bekezdésének, amely szerint „Ha a területi gyermekvédelmi szakszolgálat az egységes örökbefogadási nyilvántartás általa hozzáférhető adatai alapján nem talál a gyermek számára örökbefogadó szülőt, haladéktalanul megkeresi az országos örökbefogadást elősegítő szervezet.” A helyben talált örökbefogadó szülő tehát elsőbbséget élvez, akkor is, ha egyedülállóként fogad örökbe.

A fenti határozat arra hivatkozik, hogy mivel a gyermekvédelmi gyám az örökbefogadás engedélyezése iránti kérelmét visszavonta, ezzel az örökbefogadás engedélyezésének alapvető feltétele, a közös kérelem nem állt rendelkezésre. A határozat a fellebbezésben előterjesztett alapjogi érveket (hátrányos megkülönböztetés tilalmának és a gyermek mindenképp felett álló érdekének sérelme) érdemi vizsgálat nélkül hagyta.

Kérem mindezt a Biztos Úrtól ügyem megvizsgálását, különös tekintettel a gyermekvédelmi gyám kérelme visszavonásának indokára. Kérem az eljárás diszkriminatív, a gyermek érdekeit sértő voltának megállapítását.

Kérem emellett azt is, hogy a biztos folytasson le átfogó vizsgálatot a leszbikus és meleg emberek általi örökbefogadáshoz kapcsolódó joggyakorlat, illetve az azonos nemű párok által nevelt gyermekeket érő hátrányos megkülönböztetés kapcsán. Ez utóbbi annál is időszerűbb, mivel az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága Magyarországra vonatkozó 2014. októberi zárószövegeiben külön is kiemeli, hogy a Bizottság „aggóalmát fejezi ki a közvéleménynek a marginalizált és hátrányos helyzetű – például (...) a heteroszexuálistól eltérő családi formában élő (...) – gyermekekkel szembeni meghatározóan diszkriminatív szemléletmódja miatt” (19. pont), és „sürgeti a részes államot, hogy tartassa be a különböző módokon marginalizált és hátrányos helyzetű – például (...) házasságon kívül született, vagy azonos nemű szülőkkel élő (...) – gyermekekkel szembeni diszkriminációt tiltó törvényeit” (20. pont).

Kérem, hogy a Biztos állapítsa meg, hogy az örökbefogadás leszbikus és meleg emberek számára való megnehezítése vagy lehetetlenné tétele szexuális irányultságon alapuló tiltott hátrányos megkülönböztetést valósít meg, és ezáltal alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot okoz; valamint hogy a szexuális irányultság nem lehet megkülönböztető

szempont, illetve megkülönböztetés tárgya az örökbefogadási folyamat egyetlen pontján sem, az örökbefogadással kapcsolatos minden döntésben a gyermek érdekeit kell figyelembe venni. Kérem, hogy a Biztos tegyen javaslatot az Emberi Erőforrások Minisztériuma Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkárságának a visszásság orvoslására.

Mellékletek:

F/1. A Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatalának 2016. április 29-én kelt határozata (ügyiratszám: BA-04/GY/1691-8/2016.)

F/2. A Baranya Megyei Kormányhivatal 2016. június 27-én kelt határozata (ügyiratszám: BAC/13/414-3/2016.)

F/3. Meghatalmazás a Háttér Társaság részére

Tisztelettel:

Budapest, 2016. augusztus 18.

<.....>
képviselésében

Dombos Tamás
ügyvivő
Háttér Társaság

---

¹ EU FRA (2014): *EU LGBT Survey. European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey. Main results.* http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-eu-lgbt-survey-main-results_tk3113640enc_1.pdf 26.o.

² American Psychological Association (2005): *Lesbian & Gay Parenting* <http://www.apa.org/pi/lgbt/resources/parenting.aspx>

³ National Adoption Information Clearinghouse (2000): *Gay and Lesbian Adoptive Parents: Resources for Professionals and Parents.* https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/f_gay.pdf

⁴ Háttér Társaság (2015): *Azonos nemű párok párkapcsolatai és gyermekvállalása Magyarországon. Az LMBT Kutatás 2010 eredményei.* <http://www.hatter.hu/kiadvanyaink/lmbt-kutatas-2010-partner-gyermek>

⁵ A Központi Statisztikai Hivatal KSH/ADKI/198-2/2016 sz., adatkérésre adott válasza.

⁶ Inter Alia Alapítvány (2010): *„Mi vagyunk a család, a biztonság, az otthona” Lesbikus anyák, meleg apák és „pótapák”. Interjúk.* <http://lmbtszovetseg.hu/eroforrasok/mi-vagyunk-a-csalad-a-biztonsag-az-otthona>. A 2010-es kutatás jelenleg zajló folytatásának eredményei 2017. elején kerülnek publikálásra.

⁷ Hivatalos magyar fordítás: <http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/download/c/fd/30000/CM-Rec-2010-5-ajanlas.pdf>

⁸ Az Emberi Jogi Munkacsoport elnökének XX-E/6/1(2012) sz. levele.